

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/2/2025
Identifikačné číslo spisu: 8719203885
Dátum vydania rozhodnutia: 22.01.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:8719203885.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu E. Y., narodeného XX. F. XXXX, O., W. XXX/XX, zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Harakálym, Košice, Mlynská 28, proti žalovanej obchodnej spoločnosti ČSOB Poisťovňa, a.s., Bratislava, Žižkova 11, IČO: 31 325 416, zastúpenej advokátskou kanceláriou MGA IURIS s. r. o., Bratislava, Cukrová 14, IČO: 47 233 028, o náhradu škody na zdraví titulom sťaženia spoločenského uplatnenia a jeho zvýšenia s prísl., vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 10C/36/2019, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 12. marca 2024 sp. zn. 12Co/59/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 12. marca 2024 sp. zn. 12Co/59/2023 vo výroku I. z r u š u j e a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo dňa 24. februára 2023 č. k. 10C/36/2019-285 rozhodol tak, že:

„I. Žalobu zamieta.

II. Konanie v časti o zaplatenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 21 198,50 eur a konanie v časti o nároku na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia o sumu 2 242,- eur zastavuje.

III. Priznáva žalovanému voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.“

1.1. Prvostupňový súd v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že predmetom konania bola žaloba na náhradu škody z ublíženia na zdraví a jej zvýšenia s príslušenstvom, ktorej sa žalobca pôvodne domáhal v sume 54.195,50 eur spolu s 5,00 %-ným ročným úrokom z omeškania od 16. 10. 2019 do zaplatenia titulom sťaženia spoločenského uplatnenia, a v sume 38.494 eur z titulu zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia. Na podklade postupne učinенých späťvzatí žaloby zostal predmetom konania nárok na náhradu škody titulom sťaženia spoločenského uplatnenia v sume 32.997 eur (3800 bodov x 19,08 eur za bod = 72 504 eur - plnenia žalovanej v sume 22.792,50 eur, 7.597,50 eur a 9.117 eur) a nárok na náhradu škody titulom zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia po korekcii jej výšky v sume 36.252 eur (3800 bodov x 19,08 eur za bod a z toho 50 %).

1.2. Vec po právnej stránke posúdil podľa § 3 ods. 1 a § 444 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“), ďalej podľa § 2 ods. 2, § 4 ods. 1 až 3, § 5 ods. 1, 2 a 5, § 10 ods. 1 a 4 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 437/2004 Z. z.“) a § 145 a 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ako aj ustanovení zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z. z.“).

1.3. Okresný súd mal za preukázané, že rozsudkom súdu prvej inštancie vydaným v konaní vedenom pod sp. zn. 12C/6/2019 bola žalovaná voči žalobcovi zaviazaná zaplatiť mu bolesťné v sume 10.490,25 eur s 5 %-ným ročným úrokom z omeškania z uvedenej sumy od 26. 9. 2018 do zaplatenia, ďalej sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 22.896 eur s 5 %-ným ročným úrokom z omeškania z uvedenej sumy od 17. 12. 2018 do zaplatenia, liečebné náklady v sume 921,23 eur s 5 %-ným ročným úrokom z omeškania z uvedenej sumy od 26. 9. 2018 do zaplatenia a žaloba v časti zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia v sume 45.792 eur bola vylúčená na samostatné konanie. Označeným rozsudkom bolo žalobcovi priznané bolesťné a sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku totožnej dopravnej nehody a jej následkov, ktorá sa stala 12. 9. 2017 pri zohľadnení už skôr žalovanou vyplatenej náhrady z titulu bolesťného žalobcovi v sume 19.083,76 eur (na bolesťnom tak celkovo suma 29.574 eur) a z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia v sume 68.688 eur (za sťaženie spoločenského uplatnenia vznikol žalobcovi celkový nárok na zaplatenie sumy 91.584 eur). Z obsahu spisu vo veci sp. zn. 12C/6/2019 zistil, že podkladom pre podanie žaloby bol okrem lekárskeho posudku o bolesťnom aj lekársky posudok o sražení spoločenského uplatnenia zo 17. 9. 2018 vypracovaný MUDr. V. K., primárom FBLR, ortopédom špecialistom FBLR, Národné rehabilitačné centrum Kováčová, z ktorého okrem iných položiek vyplýva uplatnenie si náhrady aj za položku č. 253 - organický psychosyndróm s poúrazovým kognitívnym deficitom ľahkého stupňa v rozsahu 400 bodov s tým, že pri uvedenej položke bolo bodové hodnotenie podľa § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. lekárom zvýšené na dvojnásobok, teda 800 bodov.

1.4. Z predloženého lekárskeho posudku MUDr. X. H. ďalej súd prvej inštancie zistil, že znalkyňa na základe jednorazového psychiatrického vyšetrenia dňa 3. 5. 2019 vydala dňa 4. 5. 2019 lekársky posudok o sťaž. spol. uplatnenia u žalobcu, v ktorom za položku 253 - vážne mozgové alebo duševné poruchy po ťažkom poranení hlavy pridela 1100 bodov, toto bodové hodnotenie podľa § 10 ods. 4 cit. zákona zvýšila o 100 %, spolu na 2200 bodov, a ďalej za položku 321a - strata penisu alebo ťažká deformácia penisu s počtom 800 bodov, pričom aj bodové hodnotenie za túto položku navýšila podľa § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. o 100 %, spolu na 1600 bodov. Vo vzťahu k položke č. 253 v odôvodnení konštatovala prítomnosť organického psychosyndrómu a poúrazovú zmenu osobnosti vzniknutú v dôsledku dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu a uvedomovania si konečnosti telesného hendikepu ako priameho následku úrazu s tým, že v dôsledku autonehody došlo k podstatnému a nezvratnému zníženiu možnosti uplatniť sa v spoločenskom, pracovnom a rodinnom živote u mladého muža. Určenie položky č. 321a odôvodnila jej použitím per analógia ako bodové ohodnotenie definitívnej straty sexuálnej atraktivity v dôsledku telesného hendikepu. Súd prvej inštancie súčasne vychádzal zo znaleckého posudku MUDr. N., ktorý sa vo svojich záveroch stotožnil s návrhom bodového hodnotenia sťaž. spol. uplatnenia podľa MUDr. H. pod položkou č. 253 v počte 1100 bodov, so zvýšením sťaž. spol. uplatnenia o 100 % na celkových 2200 bodov (súčasne nepotvrdil návrh MUDr. W. Č.S. vyplývajúci z jeho odborného vyjadrenia zo 4. 6. 2020), ako aj u položky 321a, t. j. s počtom bodov 800 zvýšených o 100 % na 1600 (súčasne nepotvrdil návrh MUDr. W. Č.S. k tejto položke vyplývajúci z jeho odborného vyjadrenia). Vo svojich záveroch uviedol, že žalobca trpí vážnymi poúrazovými duševnými a sexuálnymi poruchami so zásadne nepriaznivým dosahom na jeho spoločenské uplatnenie, ktoré sú v jednoznačnej príčinnej súvislosti s poškodením zdravia, ku ktorému došlo pri dopravnej nehode z 12. 9. 2017. Bodové hodnotenie sťaž. spol. uplatnenia stanovil totožne ako v lekárskom posudku MUDr. H., teda s celkovým počtom bodov 3800. Zdravotný stav odškodňovaný pod položkami 253 a 321a považoval za ustálený k septembru 2018.

Vychádzal tiež z vyjadrenia žalobcu pri vyšetrení MUDr. H. dňa 3. 5. 2019, kde menovaný uviedol, že je slobodný, žije s rodičmi, má frajerku, je 16-ročná, chodia spolu za ruky, bozkávajú sa, prvý sex mal ako 17-ročný s inou ženou, prestala sa mu páčiť a preto sa po úraze rozišli, že penis sa mu stoporí každé ráno, erekcia ho nebolí, vie, čo je masturbácia, masturbuje asi jedenkrát týždenne, pritom na dakoho myslí, alebo také niečo, ejakuláciu má pravidelne, sex s priateľkou nemá preto, lebo ešte nie je plnoletá. „Ona nechce, ani sme ešte neskušali.“ a tiež z vyjadrení žalobcu pri vyšetrení u znalca MUDr. N. v psychiatrickej ambulancii dňa 30. 7. 2022, u ktorého uvádzal, že od nehody frajerku nemal, má 20 rokov a 20 - ročný potrebuje aspoň priateľku, ďalej že: „Stále sa mi páčia baby, stále mám chuť na sex. Masturbujem. Funguje mi to. Masturbujem, keď mám chuť. Asi každý druhý deň masturbujem a dakedy aj každý tretí deň. Postaví sa mi a ide mi aj semeno. Od nehody som babu nemal a baby sa mi stále páčia. V noci sa mi sníva aj o babách, aj o sexe s babami. Keďže som stále doma, s babami prichádzam do styku, iba keď idem dakde s rodičmi. Cez kamarátov som sa chcel zoznámiť, ale nedalo sa. Cez Facebook som si písal, ale keď som napísal, že som chorý, tak potom už nemali záujem. Cez Facebook som si písal asi s tromi, takže tri pokusy. Na mobile a na počítači sa mi dá písať. Mám mobil, neviem, či budem mať ešte dakedy babu. Na internete pozerám aj holé baby a porno. Sú tam pekné baby. Nikdy ma neťahalo ísť do salónu a zaplatiť si za sex, keď nemám frajerku. Nemal by som ani na to ani peniaze.“

Rovnako vychádzal z výpovede žalobcu k žalovanej predloženým fotografiám s V. T. získaným zo sociálnej siete, ku ktorým potvrdil jej identitu na fotografiách a uvádzal, že sa poznajú viac ako 2 roky, intímny pomer spolu nemajú, chodia spolu od septembra 2022, predtým boli len kamaráti, chcel ju za frajerku aj skôr, ale ona nechcela; k fotografii zverejnenej 12. 4. 2021 s popisom: „Moja krásna láska“, uviedol, že vtedy mala druhého frajera, no on ju chcel za frajerku tiež a dával fotky, aby sa nad ním zľutovala; k fotografii z 2. 7. 2022 uviedol, že ešte vtedy nebola jeho frajerka. Súd prvej inštancie pri svojom rozhodnutí tiež vychádzal z výpovede svedkyne V. T., ktorá uviedla, že sa so žalobcom poznajú asi 2,5 roka, chodia spolu od septembra 2022, ďalej že v r. 2021 mala iného frajera, i keď sa žalobca o ňu uchádzal, s iným frajerom mala intímne styky, ale so žalobcom nemala intímny styk, a tiež uviedla, že „Pol roka je dosť krátka doba a ja teraz, keď som jeho frajerka, neviem, či ho mám tým vyčerpávať. Poznám ho ako človeka, ako priateľa. Viem, že keď idem ku nim, lebo už náš vzťah je verejný, on celý deň leží, všetko len leží, on nevie normálne ísť sám bez pomoci paličky. Keď je vyčerpaný, už ho bolí ruka, noha, už nevládze, dosť veľa vecí mu zdravotný stav nepovoľuje, v dosť veciach ho to brzdi, myslím, že toto by ho vyčerpalo.... Keď idú spolu, držia sa spolu za ruky, je to normálne, dajú si pusu.“

1.5. Na základe vykonaného dokazovania uzavrel, že z výpovede žalobcu pred súdom nevyplýval jednoznačný záver, že by žalobca nebol schopný sexuálneho styku, ako aj, že napriek fyzickým obmedzeniam po dopravnej nehode vo forme trvalých následkov má záujem o dievčatá, o nadväzovanie partnerského vzťahu, ako aj o sexuálny styk. Vychádzal tiež zo zistenia, že lekársky posudok psychiatricky MUDr. H. bol vyhotovený len na základe jediného vyšetrenia žalobcu, že obsahu psychiatrického vyšetrenia žalobcu z 3. 5. 2019 pri MUDr. H. je protirečivý, pretože na základe popisu sexuálneho života samotným žalobcom nie sú u žalobcu ťažkosti charakteru absolútnej straty sexuality (straty penisu) preukázané a pohlavný pud žalobcu je len spomalený (utlmený), ale nie stratený. Na základe toho zastal názor, že výsledné bodové hodnotenie MUDr. H., a ani jeho dvojnásobné zvýšenie nezodpovedá zisteniam a konštatáciám jej vlastného slovného hodnotenia. K znaleckému posudku MUDr. N., sexuológa, konštatoval, že aj tento bol vyhotovený po jednom osobnom vyšetrení u znalca na ambulancii, na ktorom samotný žalobca prezentoval, že vo vzťahu s partnerkou by bol schopný sexuálnej aktivity, že o tieto veci má záujem a že ani sám žalobca ako svoje poškodenie po dopravnej nehode neuvádzal poškodenie penisu, nemožnosť mať pohlavný styk, či nefungovanie pohlavného orgánu kvôli bolesti alebo nemožnosti dosiahnuť erekciu, či podobných problémov, z dôvodov ktorých svoju nemožnosť spoločensky sa uplatniť v tejto oblasti sám nevidel. Súčasne dospel k záveru, že pri podaní žaloby a následne aj vo výpovedi pred súdom žalobca uvádzal skutočnosti, ktoré so sexuálnou stránkou súvisia len okrajovo, ako napr. možnú neatraktivitu v očiach druhého pohlavia kvôli jazve na hlave, či na hrudi, resp. kvôli celkovému vzhľadu a chôdzi v dôsledku potreby používať paličku pri chôdzi. Pre rozhodnutie považoval za relevantné to čo v priebehu konania vyplynulo najavo, a síce že sám žalobca nadviazal a aj udržiava vzťah so ženou, vo vzťahu je šťastný, nejedná sa o vzťah na krátku dobu, ale o rozvíjanie partnerského vzťahu, ktorý trvá niekoľko mesiacov a ktorý trval aj v čase rozhodnutia súdu o žalobcovom nároku. V nadväznosti na to súd prvej inštancie tvrdenia žalobcu, ako aj

jeho priateľky o tom, že vo vzťahu absentuje intímna stránka, teda, že medzi nimi navzájom nie sú sexuálne styky, resp. že ešte medzi sebou nemali sexuálny styk po existujúcom niekoľkomesačnom vzťahu, považoval za účelové, a to aj vzhľadom na tvrdenia oboch o ich predchádzajúcich vzťahoch a sexuálnych stykoch počas predchádzajúceho vzťahu žalobcu, i jeho terajšej partnerky.

Z uvedeného podľa súdu prvej inštancie vyplýva jednoznačný záver, že u žalobcu sa nejedná o stav, kedy je u neho tak výrazne sťažené uplatnenie sa v partnerskom, resp. sexuálnom živote, že by to svedčilo pre podanie žaloby, v zmysle ktorej by mu v položke strata penisu alebo ťažká deformácia penisu malo byť priradených 800 bodov znalcom MUDr. H., a toto sťaženie spoločenského uplatnenia lekárom podľa § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. zvýšené o 100 %, a zároveň žalobcom požadované navýšenie bodového hodnotenia súdom na základe sudcovskej úvahy o 50 % základného bodového hodnotenia (teda na maximálnej hranici možného priznania), to všetko za stavu, kedy žalobca má počas vedeného konania vzťah s inou ženou. S ohľadom na uvedené považoval za dôvodnú argumentáciu žalovanej, že fotografie oboznámené v konaní dokumentujú spoločenskú existenciu žalobcu a fungovanie v rámci jeho spoločenského života, a tým vyvracajú opodstatnenosť tejto žaloby - nielen v rozsahu základného bodového hodnotenia sťaž. spol. uplatnenia, ale aj čo sa týka zvýšenia požadovaného bodového hodnotenia.

1.6. Okrem toho mal súd prvej inštancie za to, že v tomto konaní nebolo možné priznať úspech nároku na náhradu škody titulom sťaženia spoločenského uplatnenia vo vzťahu k položke č. 253 podľa znaleckého posudku MUDr. H., pretože táto položka už bola predmetom konania vo veci prejednávanej tunajším súdom sp. zn. 12C/6/2019 a náhrada škody za sťaženie spoločenského uplatnenia za uvedenú položku bola už žalobcovi priznaná na základe lekárskeho posudku MUDr. V. K., ortopéda, s popisom organický psychosyndróm s poúrazovým kognitívnym deficitom ľahkého stupňa v rozsahu 400 bodov a podľa § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. zvýšená na dvojnásobok vzhľadom na obmedzenie a stratu možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a spoločnosti, z dôvodu ktorého bola žalobcovi za uvedenú položku priznaná suma 15.264 eur (800 bodov x 19,08 eur). V tomto ohľade sa súd prvej inštancie nestotožnil s argumentáciou práv. zást. žalobcu, že položka 253 označená ako vážne mozgové alebo duševné poruchy po ťažkom poranení hlavy, je položkou, ktorú by bolo možné rozčleniť na dve časti a osobitne hodnotiť vážne mozgové poruchy a osobitne tiež vážne duševné poruchy po ťažkom poranení hlavy, a naopak uzavrel, že sa jedná o jednu položku, ktorá je predmetom bodového hodnotenia. V tomto ohľade sa stotožnil s procesnou obranou žalovanej, že znalecký posudok MUDr. N. na str. 38 znaleckého posudku jednoznačne uvádza, že u žalobcu zisťuje tzv. poúrazovú organickú poruchu osobnosti s trvalým oslabením rozumových schopností (tzv. kognitívnych funkcií a s trvalými nepriaznivými osobnostnými zmenami) a že z jeho pohľadu nie je dôležité označenie položky 253, ale diagnóza, ktorú lekári posudzujú a hodnotia a túto priradia k určitej položke. Vzhľadom na diagnózy stanovené MUDr. K., MUDr. H. a MUDr. N. mal za zrejmé, že menovaní mozgové, tak aj duševné poruchy žalobcu posudzovali a diagnostikovali totožne, keďže diagnostický záver - poúrazová organická porucha osobnosti je totožná s použitým výrazom organický psychosyndróm. Z uvedeného dôvodu, že MUDr. N. používa pojem alebo diagnózu poúrazová organická porucha osobnosti, MUDr. K. pojem organický psychosyndróm a MUDr. H. uviedla v lekárskom posudku aj výraz organický psychosyndróm, aj výraz poúrazová zmena osobnosti. Okrem toho všetci lekári na doplnenie tohto organického psychosyndrómu, alebo poúrazovej zmeny osobnosti uviedli aj oslabenie rozumových schopností, tzv. kognitívnych funkcií, a teda všetci sa zhodli na kognitívnom deficite žalobcu. Základné predpoklady pre priznanie odškodnenia sťaž. spol. uplatnenia nepovažoval súd prvej inštancie za naplnené tiež s poukazom na to, že na obidve položky podľa lekárskeho posudku a neskôr znaleckého posudku žalovaná žalobcovi plnila bez ohľadu na výsledok konania pred súdom. Súčasne ustálil, že pokiaľ žaloba nespĺňa predpoklady na priznanie sťaž. spol. uplatnenia podľa § 2 ods. 2 zákona č. 437/2004 Z. z., je v tejto súvislosti bezpredmetné aj priznanie zvýšenia sťaž. spol. uplatnenia podľa § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. a v nadväznosti na to aj nárok podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z., teda zvýšenie náhrady sťaž. spol. uplatnenia v rozpätí do 50 % na základe úvahy súdu. V tejto súvislosti vyhodnotil, že žalobca v žalobe nevymedzil dôvody, pre ktoré uplatňuje zvýšenie sťaž. spol. uplatnenia podľa § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z., keď odôvodnenie tohto zvýšenia podľa lekárskeho posudku MUDr. H. konštatuje obmedzenie a stratu možnosti poškodeného uplatniť sa v spoločenskom živote, ktorú mal vo veku, kedy utrpel poškodenie na zdraví, čím došlo len k citovaniu obsahu zákonného ustanovenia § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z., avšak lekár bližšie neozrejmil

dôvody, z ktorých prípadný nárok poškodeného na zvýšenie náhrady vyplýva. Mal za to, že už v samotnom základe priznanej náhrady sa do určitej miery zohľadňuje strata, resp. obmedzenie uplatnenia žalobcu v bežnom živote. Žalobca utrpel následky vo veku 16-tich rokov, avšak súd prvej inštancie pri posudzovaní otázky, v akom rozsahu sú u žalobcu stratené alebo obmedzené možnosti uplatniť sa v partnerskom a spoločenskom živote dospel k záveru, že u neho sa nejedná o absolútnu stratu možnosti uplatniť sa v partnerskom a spoločenskom živote, a preto zvýšenie v maximálnej miere stanovenej zákonom mu neprináleží. V tomto kontexte sa stotožnil s procesnou obranou žalovanej, že žalobca má síce doživotné trvalé následky, ktoré mu znepríjemňujú život, a to aj v oblasti intímnej a partnerskej, avšak nie tak závažného charakteru, aby odôvodňovali jeho zvýšenie nad 50 % základného bodového ohodnotenia. Doteraz žalovanou poskytnuté odškodnenie tak je podľa názoru súdu prvej inštancie plne postačujúce.

1.7. K nároku podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. súd prvej inštancie zaujal názor, že žalobcom uvádzané okolnosti (t. j. že vonkajší prejav a psychický hendikep žalobcu je na poli atraktivity výrazne zhoršený) už boli zohľadnené čiastočne v samotnom základe nároku a predovšetkým v jeho zvýšení podľa § 10 ods. 4 zák. č. 437/2004 Z. z., k čomu poukázal na rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, podľa ktorej mimoriadne zvýšenie náhrady sťaž. spol. uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. nemožno odôvodniť tými istými skutkovými okolnosťami, ako samotný základ nároku podľa § 4 zákona č. 437/2004 Z. z., či dôvodmi zvýšenia podľa § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. K tomu citoval z rozhodnutia NS SR sp. zn. 4Cdo/126/2014, podľa ktorého „maximálne navýšenie o 50 % je možné priznať len poškodeným s najťažšími následkami, keď zostanú pripútani na lôžko, plne odkázaní na pomoc iných, ktorí nedokážu vykonávať ani základné životné úkony, sú úplne izolovaní nielen od akéhokoľvek spoločenského, športového alebo kultúrneho života, ale aj od sexuálneho a citového života“. Z dôvodov hodných osobitného zreteľa prichádza podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. do úvahy zvýšenie náhrady len výnimočne, odôvodnené však musí byť skutočnosťami odlišnými od tých, ktoré predstavujú podklad pre priznanie základu nároku, alebo jeho zvýšenie podľa § 10 zákona č. 437/2004 Z. z., k čomu v danom prípade nedošlo. Súd prvej inštancie súčasne poukázal na skutočnosť, že žalobca sa s nejakou priateľkou rozišiel, lebo sa mu prestala páčiť a v čase vyšetrenia mal vzťah s inou priateľkou, pričom uvedené skutočnosti, vrátane skutočnosti o novej priateľke a existujúcom niekoľkomesačnom vzťahu nesvedčia o miere znevýhodnenia, ktorá by predstavovala prípad hodný osobitného zreteľa. S ohľadom na to súd prvej inštancie zaujal názor, že následky poškodenia zdravia u žalobcu neodôvodňovali nárok na zvýšenie náhrady v rozsahu zákonného maxima 50 % a v danom prípade neboli preukázané ani okolnosti na priznanie nižšieho percentuálneho rozpätia zvýšenia sťaž. spol. uplatnenia. Žalobca podľa názoru súdu je schopný sexuálnej aktivity (pred súdom však on, ako aj jeho partnerka tvrdili, že intímne styky medzi nimi nie sú, a to aj napriek niekoľko mesiacov trvajúcejmu vzťahu, čo však súd prvej inštancie považoval za účelové) a žalobca nie je vylúčený z partnerského života.

1.8. Za relevantné pre rozhodnutie považoval súd prvej inštancie medzi stranami nesporné skutkové zistenia o uskutočnenej výške plnenia žalovanej v prospech žalobcu, keď na položku č. 253 - vážne mozgové alebo duševné poruchy po ťažkom poranení hlavy žalovaná celkovo plnila 1040 bodov + 520 bodov (zvýšenie o 50 % podľa § 10 zákona č. 437/2004 Z. z.) + 800 bodov na základe lek. posudku MUDr. K., t. j. $1040 + 520 + 800 = 2360$ bodov $\times 19,08 = 45.028,80$ eur a na položku 321a, ktorá bola žalovanou nahradená položkou 255, bola plnená suma 7.441,08 eur za 260 bodov + 130 bodov titulom 50 %-ného navýšenia (spolu 390 bodov $\times 19,08$). Právna zástupkyňa žalovanej k tomu na pojednávaní upresnila, že aj na strane žalovanej pri plneniach v priebehu konania malo dôjsť pri likvidácii škody k chybe, pretože 800 bodov plnených žalovanou na základe lekárskeho posudku MUDr. K. na položku 253 malo byť odrátaných od plnenia na základe lekárskeho posudku MUDr. H., čo zo strany žalovanej nebolo urobené a z toho dôvodu na položku 253 žalovaná plnila viac, než je predmetom žaloby.

Okrem toho považoval súd prvej inštancie vo veci za dôvodné aplikovať § 3 ods. 1 OZ, a to s ohľadom na správanie sa žalobcu po podaní žaloby, pri ktorom malo z jeho strany dôjsť k zatajeniu skutočností majúcich zásadný vplyv na výsledok rozhodnutia súdu, a to existujúci partnerský vzťah medzi ním a jeho priateľkou. Pokiaľ celé konanie týkajúce sa sťaženia spoločenského uplatnenia je vedené za skutkového stavu a výpovedí účastníkov, ako aj znalcov (výpoveď MUDr. H., ako aj MUDr. N.Y.) o takmer úplnej nemožnosti vytvorenia partnerského a sexuálneho vzťahu žalobcu s inou osobou, ako o tom vypovedali samotní znalci, pričom títo bez pravdivých údajov od žalobcu nemali vedomosť o

existujúcim partnerskom vzťahu a žalobca túto skutočnosť sám dobrovoľne súdu neoznámil, hoci vedel, že je vedené toto konanie, bol podrobený vyšetreniu znalca a vedel, že v konaní mu môže byť priznaná pomerne vysoká finančná čiastka, toto konanie žalobcu vyhodnotil za konanie v rozpore s dobrými mravmi. Uviedol, že povinnosťou žalobcu bolo riadne preukázať existujúci skutkový stav a nezatajovať podstatnú skutočnosť majúcu zásadný vplyv na rozhodnutie súdu vo veci. Tvrdenia žalobcu a jeho priateľky, že sú v partnerskom vzťahu až od polovice septembra 2022 s ohľadom na zjavný rozpor s dátumami vyhotovených fotografií, textami pri nich uvedenými a emotikonmi vyhodnotil za zjavne účelové, k čomu poukázal aj na dodatočné písomné oznámenie znalca. K znaleckému posudku MUDr. N. zaujal názor, že tento nevykazuje hodnoverne úroveň poškodenia zdravia, ako aj sťaž. spol. uplatnenia žalobcu v zmysle vyššie uvádzaných ustanovení zákona č. 437/2004 Z. z., a preto nemohol byť ani hodnoverným podkladom pre priznanie uplatňovanej výšky požadovaného nároku, keďže neodrážal skutočný stav zdravia, resp. zdravotných obmedzení žalobcu v bežnom živote, čo sa týka jeho intímnej, resp. partnerskej stránky života a sexuálneho prežívania.

1.9. Rozhodnutie o trovách konania súd prvej inštancie odôvodnil § 255 CSP vychádzajúc zo záveru, že žalovaná bola v konaní v celom rozsahu úspešná, a preto vo vzťahu k neúspešnému žalobcovi má nárok na náhradu trov konania.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 12. marca 2024 sp. zn. 12Co/59/2023 rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I. potvrdil (výrok I.) a v napadnutom výroku III. o nároku žalovaného na náhradu trov konania voči žalobcovi rozsudok zrušil a v zrušenej časti vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (výrok II.).

2.1. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie zistil skutkový stav v dostatočnom rozsahu a zo zistených skutočností prijal v zásade správne právne závery. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach, vyjadrených hlavne v odsekoch 34. až 47. odôvodnenia napadnutého rozsudku, nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, s ktorým sa v tomto rozsudkom potvrdenej časti stotožnil a v plnom rozsahu na neho poukázal (§ 387 ods. 2 CSP).

2.2. Na zvýraznenie vecnej správnosti napadnutého rozsudku v potvrdenej časti (t. j. rozhodnutí o merite veci) odvolací súd v kontexte odvolacích námietok žalobcu uviedol, že námietku žalobcu, že súd prvej inštancie pri hodnotení podľa neho kľúčových dôkazov - lekárskeho posudku MUDr. X.. H. zo 4. 5. 2019, ako aj znaleckého posudku č. 171/2022 vypracovaného znalcom MUDr. M.. N., nesprávne postupoval, pretože výlučne len na základe týchto druhov dôkazov, t. j. na základe lekárskeho posudku v zmysle § 7 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z. z., alebo znaleckého posudku v zmysle § 7 ods. 8 zákona č. 437/2004 Z. z. možno hodnotiť oprávnenosť žalobcom vo veci uplatneného nároku, odvolací súd konštatoval, že zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva obmedzenie súdu hodnotiť uplatnený nárok len na základe týchto dvoch druhov dôkazov. Práve naopak, súd prvej inštancie bol aj v prejednávanej príhode povinný, na základe všetkých vo veci vykonaných dôkazov vyhodnotených vo vzájomných súvislostiach posúdiť, či nárok uplatnený žalobcom ako poškodeným na podklade lekárskeho posudku v zmysle § 7 zákona č. 437/2004 Z. z. je preukázaný, resp. či o jeho danosti neexistujú vážne pochybnosti. Nie je preto vylúčené, aby inými dôkazmi, vrátane odborných vyjadrení, fotografickej dokumentácie, či výpovedí sporových strán a svedkov boli v podstatnej miere spochybnené (vyvrátené) závery vyplývajúce z lekárskeho posudku, alebo znaleckého posudku, najmä pokiaľ boli v konaní preukázané skutočnosti spochybňujúce podklady a informácie, z ktorých posudzujúci lekár, resp. znalec vychádzali, prípadne tieto sa ukázali ako neúplné, nedostatočné alebo v rozpore s realitou. Podotkol, že pokiaľ k takýmto relevantným pochybnostiam o správnosti týchto dôkazov došlo, bolo procesným oprávnením žalujúcej strany navrhnuť včas také nové dôkazy, ktoré by pri zohľadnení nových skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo tieto pochybnosti odstránili.

2.3. V súvislosti s presvedčivosťou žalobcom predloženého lekárskeho posudku odvolací súd poukázal na § 7 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z. z., v zmysle ktorého lekársky posudok spracúva posudzujúci lekár, ktorým je lekár, ktorý v súvislosti s daným poškodením naposledy poškodeného liečil (§ 2 ods. 3 písm. d) zákona č. 437/2004 Z. z.) a uviedol, že hodnotiaci lekárka pred vystavením lekárskeho posudku žalobcu opakovane nevyšetrovala, ani neliečila, keď aj podľa odvolacieho súdu je pre klinickú prax (obzvlášť v obore psychiatrie) potrebná určitá kontinuita a periodicitu vyšetrení, prípadne aj

hospitalizácia a tiež, že uvedený lekár ani na liečbu zisteného zdravotného stavu neodporučil žiadnu terapiu. Odvolací súd zdôraznil, že konajúci súd je v každom konkrétnom prípade povinný komplexne posúdiť, či lekárske posudok, resp. znalecký posudok bol vyhotovený na základe úplných podkladov bez vážnych pochybností zodpovedajúcich objektívnej pravde, vierohodnosť použitých metód a správnosť vyvođených záverov.

2.4. Odvolací súd sa nestotožnil ani s námietkou žalobcu o svojvoľnom postupe súdu prvej inštancie pri započítaní bodového hodnotenia položky 253 v zmysle lekárskeho posudku MUDr. K. (400 bodov + 400 bodov zvýšenie bodového hodnotenia podľa § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z.) do lekárskeho posudku MUDr. H., resp. znalca MUDr. N. (1100 bodov + 1100 bodov zvýšenie bodového hodnotenia podľa § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z.). Súd prvej inštancie správne vyhodnotil, že v lekárskejších posudkoch MUDr. H. a MUDr. K. boli položkou 253 hodnotené mozgové a duševné následky poškodeného po úraze mozgu spoločne. Pre organický (fyzický) charakter poškodenia mozgu sú logicky tieto následky úzko prepojené, resp. vzájomne podmienené, a preto sa aj spoločne posudzujú. Žalobca v priebehu celého konania žiadnym spôsobom nekonkretizoval, v čom sa u žalobcu prejavuje odlišnosť jeho mozgových a duševných porúch vzniknutých v dôsledku ťažkého poškodenia mozgu a už vôbec o takomto striktno oddelenom posudzovaní nesvedčí obsah v konaní vykonaných dôkazov. Pre záver o nemožnosti spoločného posudzovania týchto porúch podľa sadzby určenej v položke 253 prílohy č. 1 zákona č. 437/2004 Z. z., ktorého sa vo veci domáha žalobca tak vo vykonanom dokazovaní chýba akýkoľvek podklad.

Osobitne k posúdeniu vzájomného vzťahu obidvoch lekárskejších posudkov, ktorými boli hodnotené vážne mozgové alebo duševné poruchy po ťažkom poranení hlavy v zmysle položky 253 prílohy 1 zákona č. 437/2004 Z. z. odvolací súd poukazuje aj na § 10 ods. 7 zákona č. 437/2004 Z. z., podľa ktorého jednou zo zásad hodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia je, že pri hodnotení následkov, ktorých vývoj sa pri pôvodnom hodnotení nepredpokladal, sa v novom lekárskejšom posudku odpočíta bodové hodnotenie určené pôvodne vydaným lekárskejšým posudkom. V posudzovanom prípade však z bodového hodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia podľa lekárskejšo posudku MUDr. H. nevyplýva, že by v tomto, v poradí druhom lekárskejšom posudku, ktorým bolo hodnotené poškodenie zdravia žalobcu položkou 253 (t. j. vážne mozgové alebo duševné poruchy po ťažkom poranení hlavy), došlo pri ustáľovaní jej hodnoty k zohľadneniu bodového hodnotenia vyplývajúceho z pôvodne vydaného lekárskejšo posudku MUDr. K. a rovnako z neho nevyplýva, že by posudzujúca lekárka MUDr. H. vôbec mala k dispozícii bodové hodnotenie položky 253 vystavené MUDr. K.. Podľa názoru odvolacieho súdu tak súd prvej inštancie pri položke 253 opodstatnene na uplatnenú náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vzal do úvahy plnenie na túto položku (v rozsahu 800 bodov) priznané už v konaní vedenom pod sp. zn. 12C/6/2019 a ohľadne istiny nároku vyplývajúcej z hodnotenia tejto položky dôvodne žalobu zamietol, pokiaľ prihladal, že na túto položku (aj po zohľadnení nároku priznaného v konaní sp. zn. 12C/6/2019) žalovaný postupne viacerými platbami poskytol náhradu celkovo v rozsahu 2360 bodov, t. j. 45.028,80 eur (poslednou platbou z 20. 12. 2019), hoci žalobou bol na podklade lekárskejšo posudku MUDr. H. za položku 253 uplatnený len nárok zodpovedajúci rozsahu 2200 bodov (1100 bodov na základe bodového hodnotenia tejto položky podľa prílohy č. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. + 1100 bodov zvýšenie na dvojnásobok podľa § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z.), čo pri hodnote 1 bodu v sume 19,08 eur predstavuje sumu 41.976 eur. Vecne správny je aj záver súdu prvej inštancie, že v konaní neboli preukázané také výnimočné okolnosti, ktoré by odôvodňovali priznanie ďalšieho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sudcovskou úvahou podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. až do 50 %.

2.5. Odvolací súd nepovažoval za dôvodnú ani námietku žalobcu o absencii odborného podkladu pre nepriznanie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia pokiaľ ide o ním uplatnenú položku 321a v zmysle prílohy 1 zákona č. 437/2004 Z. z. Takýto odborný podklad je podľa odvolacieho súdu totiž potrebný len na preukázanie poškodenia zdravia a jeho hodnotenia pre účely stanovenia rozsahu náhrady škody na zdraví, v danom prípade titulom sťaženia spoločenského uplatnenia. Pokiaľ v súdnom konaní vyjdú najavo také závažné skutočnosti, ktoré pri odbornej činnosti posudzujúceho lekára alebo znalca neboli vzaté do úvahy, pretože tieto boli pred nimi utajené, alebo z iných dôvodov neboli s nimi oboznámení, ako tomu bolo aj v danej veci, potom výsledky tejto odbornej/znaleckej činnosti nemôžu byť dostatočným podkladom pre priznanie uplatneného nároku. Hodnotenie výsledkov takejto odbornej činnosti, je podľa odvolacieho súdu závislé aj od možnosti ich objektivizácie, resp. overiteľnosti, čo obzvlášť v oblasti sexuologických porúch možno hodnotiť ako problematické, nakoľko v značnej miere

sa pri nich vychádza len zo subjektívnych vyjadrení poškodeného a nie z objektívnych výsledkov napríklad medicínskych zobrazovacích, či laboratórnych techník. O to skôr môže následné preukázanie posudzujúcim lekárom nepredpokladaného správania poškodeného, ktoré aj v tomto konaní vyšlo najavo, zásadne oslabiť dôveryhodnosť záverov lekárskeho (znaleckého) posudku, na podklade ktorých bol žalobný nárok uplatňovaný. Súd prvej inštancie dostatočne podrobne a jasne vysvetlil, prečo považuje analogické použitie položky 321a vyjadrujúcej bodové hodnotenie za stratu penisu alebo ťažkú deformáciu penisu muža do 45 rokov za vylúčené, keď dospel k záveru, že u žalobcu existuje pohlavný pud (aj keď spomalený), nebola u neho zistená strata sexuálnej túžby, nedostatočné sexuálne vzrušenie, či poruchy erekcie a pod. K výhrade žalobcu, že pri psychiatrickom a sexuologickom vyšetrení MUDr. H. nezatajil v tom čase aktuálny vzťah s priateľkou, je potrebné dodať, že napriek tomu je lekársky posudok MUDr. H. založený na závere o nespoľahlivosti tejto informácie prezentovanej žalobcom, v dôsledku čoho bola na hodnotenie následkov poškodenia zdravia žalobcu použitá položka 321a prílohy zákona č. 437/2004 Z. z. Ako však bolo konštatované súdom prvej inštancie, existencia dlhodobého vzťahu žalobcu so svedkyňou vypočítanou v spore zásadne oslabuje hodnovernosť záverov vyplývajúcich z lekárskeho posudku MUDr. H., resp. v rámci konania zabezpečeného znaleckého posudku, pričom je potrebné stotožniť sa aj s názorom súdu prvej inštancie, že vývoj udalostí v tomto smere nepotvrďuje vylúčenie žalobcu v sexuálnej oblasti v takej miere, aby pre jeho fyzickú alebo psychickú stigmatizáciu bolo možné poškodenie zdravia dôsledkom úrazu hodnotiť navrhovanou položkou 321a v zmysle prílohy 1 zákona č. 437/2004 Z. z., ktorá vo svojich dôsledkoch znamená v podstate vylúčenie poškodeného zo sexuálneho života.

Odvolačný súd v tejto súvislosti uviedol, že vôbec nevyklučuje, že u žalobcu sa z dôvodu fyzických alebo psychických následkov úrazu môžu prejavovať ťažkosti aj v sexuálnej oblasti, avšak v súdnom prípade neboli obmedzenia v tejto oblasti preukázané v takej miere a takej povahy, aby ich za použitia § 4 ods. 3 zákona č. 437/2004 Z. z. bolo dôvodné hodnotiť položkou 321a rovnako ako v prípade úplnej straty pohlavného orgánu alebo jeho takej deformácie, ktorá vo svojej podstate vyjadruje stav znemožňujúci akékoľvek sexuálne prežívanie poškodeného. Náhrada škody na zdraví prejavujúca sa v týchto ťažkostiach pritom môže byť odôvodnená aj použitím inej položky prílohy zákona č. 437/2004 Z. z., čo koniec koncov pripúšťa aj odborné vyjadrenie zabezpečené v konaní žalovanou, v ktorom bola v súvislosti s uvedovaním si konečného telesného hendikepu odôvodňovaná možnosť použitia položky 255 ako pričítanej k položke 253. Hodnotenie iných obdobných ťažkostí v sexuálnej oblasti (napr. erektilná dysfunkcia muža a pod.) použitím tejto položky pritom v praxi nie je ojedinelé. Na priznanie náhrady škody na zdraví v oblasti očakávaného narušenia sexuálneho života podľa inej položky prílohy zákona č. 437/2004 Z. z. než tej, ktorú si žalobca uplatňoval, však v konaní nebolo zo strany žalobcu unesené dôkazné bremeno, a teda ani v tomto smere nebol zabezpečený dostatočný podklad pre iné právne posúdenie prípadu.

S touto časťou uplatneného nároku (t. j. podľa položky 321a) odvolačný súd nepovažoval za arbitrárne ani použitie § 3 ods. 1 OZ súdom prvej inštancie na daný prípad. Toto ustanovenie umožňuje súdu posúdiť aj spôsob uplatňovania nároku sporovej strany v súdnom konaní a v prípade rozporu s dobrými mravmi právnu ochranu výkonu práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nepriznať. Konanie žalobcu, ktorý pri svojom psychiatrickom vyšetrení pred znalcom zamlčal dôverný priateľský vzťah so svedkyňou T., napriek tomu, že znalcom bol povinný poskytnúť potrebnú súčinnosť (napr. pod hrozbou realizácie poriadkových opatrení - viď uznesenie súdu prvej inštancie č. k. 10C/36/2019-137 z 28. 12. 2021) vykazuje symptómy úmyslu získať neoprávnenú výhodu v procese na úkor opačnej sporovej strany. Je totiž nepochybné, že v oblasti skúmania následkov zásahu do sexuálnej stránky života človeka je mimoriadne dôležitá spolupráca poškodeného so znalcom, v zmysle pravdivého a úplného opísania skutočností týkajúcich sa vnútorného a vonkajšieho prežívania poškodeného v tejto oblasti.

2.6. Na základe vyššie uvedeného odvolačný súd v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutom výroku I. ako vecne správny potvrdil, majúci za to, že vo veci nedošlo k naplneniu žalobcom vymedzených odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b), f) a h) CSP.

2.7. Vo vzťahu k napadnutému výroku III. o priznaní nároku na náhradu trov konania žalovanému voči žalobcovi sa odvolačný súd zhodol s odvolacou námietkou žalobcu, že súd prvej inštancie sa v tejto časti dopustil nesprávneho právneho posúdenia, pokiaľ vo veci neaplikoval aj § 256 ods. 1 CSP, napriek

tomu, že konanie v časti o zaplatenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 22.198,50 eur a v časti nároku na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 2.242 eur zastavil na základe čiastočných späťvzatí žaloby učiných v priebehu konania. V tomto kontexte nebolo riadne posúdené, ktorá procesná strana zavinila zastavenie konania (§ 256 ods. 1 CSP), prípadne procesne zavinila trovy konania, ktoré by inak neboli vznikli (§ 256 ods. 2 CSP), pričom súd prvej inštancie sa ani nezaoberal podmienkami aplikácie § 257 CSP, existenciou ktorých je povinný zaoberať sa ex offo, a osobitne aj vo vzťahu k nároku na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z., ktorý výlučne závisí od úvahy súdu. Rozhodnutie súdu prvej inštancie preto vo výroku III. o trovách konania s použitím ust. § 389 ods. 1 písm. b) CSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie v zmysle § 391 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodňoval ustanovením § 420 písm. f) CSP.

3.1. Na základe podaného dovolania žalobca navrhuje, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti zmenil nasledovne:

„Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 32 997,00 EUR s 5 % úrokom z omeškania ročne od 16. 10. 2019 do zaplatenia, zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 36 252,00 EUR, vyčíslený úrok z omeškania v sume 90,55 EUR, to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Žalobca má voči žalovanému právo na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.“

3.2. Prípustnosť dovolania v predmetnej veci odôvodnil ustanovením § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dôvodnosť dovolania následne vyvodzuje z ustanovenia § 431 ods. 1 CSP tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v ustanovení § 420 písm. f) CSP.

3.3. Naplnenie tohto dovolacieho dôvodu žalobca vidí v tom,

že odvolací súd rovnako ako súd prvej inštancie prijali svojvoľné závery, t. j. bez akéhokoľvek odborného podkladu prijali vo veci samej odborné závery, ktoré boli v rozpore s odbornými závermi v jednotlivých dôkazoch vykonaných v konaní, a to v lekárskom posudku MUDr. X. H. a znaleckom posudku MUDr. M. N.. Poukázal na to, že vo výsostne odborných otázkach nemôže súd robiť odborné závery bez toho, aby mal na to odborný podklad v znaleckom posudku a aj v lekárskom posudku. Súd nemôže sám odborne na základe výpovedi žalobcu, svedkov či v danom prípade fotodokumentácie posudzovať, či žalobca trpí alebo netrpí psychickými a sexuologickými poruchami a v akom rozsahu a závažnosti. K tomu zaujala jasné stanovisko aj súdna prax (Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 5Szd/3/2009 z 03. 11. 2009 vyslovil záver, že vychádzajúc z Ústavy Slovenskej republiky jednoznačne vyplývajú ústavné limity jednotlivých zložiek štátnej moci a súd nemôže počas súdneho konania v odborných otázkach vysloviť sám odborný záver ako znalec, ktorý je štátom aprobovanou osobou na osvedčovanie odborných skutočností). Z tohto pohľadu je rozsudok odvolacieho súdu arbitrárnym rozhodnutím, čo napĺňa prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) a § 431 ods. 1 CSP.

3.4. Ďalej v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP žalobca uvádza, že si v konaní uplatnil nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia na základe lekárskeho posudku zo dňa 04. 05. 2019 vyhotovenom MUDr. X. H. (ďalej len „lekársky posudok“), v ktorom bolo hodnotené jeho sťaženie spoločenského uplatnenia z hľadiska odboru psychiatrie a sexuológie celkovým počtom 3800 bodov (2200 bodov za položku 253 a 1600 bodov za položku 321a). Lekársky posudok bol následne potvrdený v celom rozsahu znaleckým posudkom č. 171/2022 (ďalej len „znalecký posudok“) vypracovanom v súdnom konaní znalcom MUDr. M. N.L. (ďalej len „znalec“), a to na návrh žalovaného. Zdôraznil, že išlo o jediné zákonom predpokladané listiny, ktoré boli v konaní predložené a na základe ktorých je možné urobiť záver o výške náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Platí to s ohľadom na ustanovenie § 4 ods. 2, § 5 ods. 1 a § 7 ods. 6 ZoBaSSU. V zmysle týchto ustanovení sa náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia poskytuje a jej výška sa určuje práve na základe lekárskeho posudku. Pokiaľ sú o správnosti lekárskeho posudku dôvodné pochybnosti, možno ich

odstrániť práve znaleckým posudkom. Žalobca výšku svojho nároku preukázal práve predložením Lekárskeho posudku a následne po vznesení pochybností voči lekárskeho posudku zo strany žalovaného aj znaleckým posudkom. Napriek týmto jednoznačným dôkazom podaným na to odborne spôsobilými osobami, ako aj následným výsluchom posudzujúceho lekára znalca v konaní, ktorí potvrdili a obhájiли svoje bodové hodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia, súd prvej inštancie a následne aj odvolací súd pri vlastnej absencii vedomosti z odboru psychiatria a sexuológia, ignorovali odborné zistenia obsiahnuté v týchto listinných dôkazoch, a sami bez vlastných odborných znalostí, tieto odborné zistenia svojvoľne negovali na základe obvinení žalovaného, že žalobca v konaní súd a znalca zavádzal, resp. klamal, hoci sa tieto obvinenia žalobcu v konaní žiadnym spôsobom nepreukázali.

3.5. Žalobca nespochybňuje, že vo veci bolo potrebné zohľadniť všetky vykonané dôkazy.

Avšak rovnako v prípade záveru, že žalobca trpí určitou duševnou alebo sexuálnou poruchou, tak rovnako aj v prípade záveru, že žalobca duševnou alebo sexuálnou poruchou netrpí, ide v oboch prípadoch o závery nevyhnutne založené na odbornom medicínskom zhodnotení a posúdení. Nakoľko súd nedisponuje odbornými medicínskymi znalosťami, nie je oprávnený sám na základe vlastnej úvahy, resp. na základe dôkazov, ktoré nemajú odbornú medicínsku kvalitu, vysloviť svojvoľne odborný záver, že žalobca trpí určitou duševnou alebo sexuálnou poruchou, ako ani záver, že žalobca takouto duševnou alebo sexuálnou poruchou netrpí. V konaní navyše neboli zo strany žalovaného produkované také dôkazy, ktoré by závery lekárskeho posudku alebo znaleckého posudku spochybnili. Preto v rámci presunu dôkazného bremena v závislosti od procesnej situácie v konaní, kedy bolo lekárskeho posudkom a znaleckým posudkom preukázané, že žalobca trpí duševnými a sexuálnymi poruchami, bolo na žalovanom a nie na žalobcovi, aby navrhol vykonanie dôkazu, ktorý by mal odbornú medicínsku kvalitu a zároveň by spochybnil závery dovtedy predloženého lekárskeho posudku a znaleckého posudku. Žalovaný žiaden takýto dôkaz neprodukoval. Platí to o to viac, že súd zaslal znalcovi fotodokumentáciu predloženú žalovaným, avšak znalec nezmenil nič na svojich záveroch v znaleckom posudku.

3.6. Neobstojí ani poznámka odvolacieho súdu, že presvedčivosti lekárskeho posudku nesvedčí, že MUDr. H. vyšetřila žalobcu len raz. Závery jej lekárskeho vyšetřenia a ich správnosť boli totiž potvrdené znaleckým posudkom, kde znalec nesie zodpovednosť (vrátane prípadnej trestnoprávnej zodpovednosti) za korektný a nestranný prístup k znaleckému dokazovaniu.

3.7. V snahe spochybniť hodnovernosť údajov a skutočností uvádzaných žalobcom v konaní, žalobca poukázal na to, že ak by chcel žalobca klamať súd, posudzujúceho lekára alebo znalca, s cieľom predstierať u seba sexuálnu poruchu vo väčšom rozsahu ako má, tak rozhodne by súdu ani znalcovi neuvádzal skutočnosti, ktoré by mohli byť v jeho prospech. Žalobca však MUDr. H. pri jej vyšetření uviedol, že má každé ráno riadnu erekciu, ktorá ho nebolí, resp. že masturbuje a pravidelne dosahuje ejakuláciu. Ak by chcel súdu predstierať rozsiahlejšiu sexuálnu poruchu, akou skutočne trpí, rozhodne by súdu pri svojom výsluchu na pojednávaní dňa 03. 09. 2020 netvrdil, že dosahuje erekciu a má chuť na sex. Všetky tieto skutočnosti by v prípade svojej snahy zaviesť súd, resp. protistranu popieral, ak by mal účelovú snahu nehovoriť pravdu o stave svojej sexuality a dosiahnuť tak vyššie odškodnenie. Obdobne sa žalobca vyjadroval aj pred znalcom. Na základe čoho, resp. na základe akej logickej úvahy potom súd prvej inštancie a odvolací súd považovali vyjadrenia žalobcu za zavádzanie, keď žalobca sám otvorene tvrdil okrem iného aj skutočnosti, ktoré neboli v jeho prospech? Úvaha súdov v tomto smere potom chýba nielen odborný podklad, ale aj jasný logický rámec, ktorý by nebol vzájomne rozporný.

3.8. Argumentoval, že lekári a znalci z odboru psychiatrie či sexuológie nevychádzajú len zo subjektívnych údajov poškodeného, ktoré im samotná poškodená osoba uvedie, ako to uvádza odvolací súd. Lekári či znalci z tohto odboru subjektívne údaje uvádzané poškodeným na základe jednotlivých odborných metód posudzujú z objektívneho hľadiska s tým, že vychádzajú aj z ďalších údajov a zohľadňujú údaje zo zdravotnej dokumentácie poškodeného aj z iných medicínskych odborov. Takýto prístup bol zrejmý aj v danom prípade, kedy posudzujúci lekár či znalec hodnotili stav žalobcu nielen na základe jeho subjektívneho hľadiska, ale zohľadnili aj všetky ďalšie medicínske významné skutočnosti, ktoré zistili z ich vyšetřenia, ako aj zo zdravotnej dokumentácie žalobcu.

3.9. Žalobca ďalej namietal, že súdy posudzovali dôvodnosť hodnotenia položky 321a u neho len s ohľadom na ním udané subjektívne údaje o možnosti erekcie a ejakulácie, a zachovanú sexuálnu túžbu. Z výpovede MUDr. H., ako aj znalca je však zrejmé, že z pohľadu medicínskeho odboru sexuológie sa sexuálne poruchy hodnotia z oveľa širších hľadísk. Platí to aj pre položku 321a, kde posudzujúci lekár, resp. znalec, odborne hodnotili v rámci sexuálnych porúch oveľa širšie dôsledky pre život žalobcu, ako

to laicky hodnotil súd. MUDr. H. na pojednávaní dňa 06. 05. 2021 poukázala na to, že samotný úraz nielenže zmenil kvalitu sexuality, ale zabrzdil prirodzený vývoj žalobcu v smere párovania, vytvorenia dvojice, so všetkými princípmi pripútania sa, vernosti, počatia, rodičovstva. V smere do budúca MUDr. H. poukázala na to, že aj keby si žalobca našiel partnerku, ktorá by sa ho ujala, je ťažké starať sa o ťažko postihnutého človeka, a to nielen po stránke sexuality. V prípade túžby po potomstve by bolo nutné použiť špecifické postupy. Všetky tieto okolnosti majú vplyv na schopnosť trvalo si udržať prípadného životného partnera. Znalec na pojednávaní dňa 25. 11. 2022 uviedol, že v prípade, ak by si žalobca aj našiel priateľku, nevedel by si ju udržať, nevedel by konkurovať rovesníkom. Znalec poukázal na to, že sexualita je komplexný systém, ktorý zahŕňa emócie, vnímanie atraktivity potencionalnej partnerky, schopnosť odčítavať erotické signály, vytvárať vzťahy, udržiavať ich, čo v konečnom dôsledku vedie k splodeniu potomstva a k jeho výchove, k starostlivosti o rodinu, o jej zabezpečenie. Žalobca nemá na tieto veci mentálne schopnosti.

V kontexte skutkovej okolnosti, že žalobca mal od septembra 2022 priateľku súdy považovali túto skutočnosť za dôkaz toho, že žalobca sa snažil súd či znalca oklamať či zatajiť podstatné skutočnosti. Súdy však neuviedli, kedy presne žalobca mal o tejto skutočnosti klamať, resp. ju zatajiť, pretože žalobca nebol v tom čase vypočutý. Navyše táto skutočnosť nie je v rozpore s lekáorskými či znaleckými závermi. Túto možnosť totiž ani MUDr. H. ani znalec nevyhlúčili. Obaja pripustili, že žalobca si partnerku môže nájsť. Hodnotili však sexuálne poruchy v ich celkovom komplexe, teda vrátane toho, ako dokáže žalobca so svojou partnerkou komplexne vzťahovo, nielen po intímnej stránke, dlhodobo fungovať. Ich prognóza v smere dlhodobého, resp. trvalého udržania si partnerky, vytvorenia si trvalej rodiny, splodenia potomstva, starostlivosti o partnerku, rodinu, jej zabezpečenie, je zjavne negatívna. Nie je preto pravdivé a korektné konštatovanie odvolacieho súdu v tejto súvislosti, že v konaní vyšli najavo skutočnosti, ktoré znalec nepredpokladal. Práve naopak, MUDr. H.Á., ako aj znalec počítali vo svojich záveroch aj s tým, že žalobca si môže nájsť priateľku a práve hodnotili poškodenie zdravia žalobcu aj z hľadiska tejto možnosti. Tieto skutočnosti majú pritom pri hodnotení sťaženia spoločenského uplatnenia a stanovenia výšky jeho náhrady podstatný význam aj v zmysle jednotlivých zákonných ustanovení ZoBaSSU. Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia je totiž predovšetkým náhradou jednorazovou, ktorá má byť okrem iného primeraná aj budúcemu predpokladanému vývoju trvalého poškodenia zdravia. Teda nemá byť len odškodnením aktuálneho stavu žalobcu (menovite za situácie, že žalobca mal aktuálne priateľku), ale má zohľadniť celý nasledujúci život žalobcu a jeho obmedzenia majúce pôvod v poškodení jeho zdravia. Teda má zohľadniť aj to, aké má žalobca možnosti si dlhodobo či trvalo udržať párový vzťah, vytvoriť rodinu, mať deti, starať sa o rodinu či zabezpečiť ju. Potvrďuje to aj ustanovenie § 10 ods. 1 ZoBaSSU, podľa ktorého sa práve v bodovom hodnotení sťaženia spoločenského uplatnenia má zohľadniť aj budúci predpokladaný vývoj následkov. MUDr. H. a znalec postupovali pri bodovom hodnotení položky 321a práve s akcentom aj na toto zákonné ustanovenie a z ich výsluchov vyplynulo, že zásadným spôsobom prihliadli na možný budúci vývoj zdravotného stavu žalobcu a jeho uplatnenia sa z hľadiska sexuálneho v širokom slova zmysle. Na tieto skutočnosti súdy však absolútne neprihliadli, čo je v zjavnom rozpore s vyššie uvedenými zákonnými ustanoveniami ZoBaSSU. Súdy svojvoľne zobrali na seba pozíciu odborníka z odvetvia sexuológie a dospeli k záveru, že nakoľko sa žalobcovi podarilo nateraz nájsť priateľku, jeho ďalší život bude v tomto smere bez obmedzení. Postupovali však týmto spôsobom v zjavnom rozpore s tvrdeniami MUDr. H. a znalca, ktorí odbornými znalosťami z odvetvia sexuológie disponujú. Pritom v súlade s týmito odbornými závermi lekárov korešponduje aj obsah výpovede V. T. na pojednávaní dňa 24. 02. 2023, ktorá poukázala na negatívne skutočnosti v ich vzťahu so žalobcom, ako je jeho veľký telesný hendikep, kolísavá povaha a jasne uviedla, že o perspektíve ich vzťahu doteraz neuvažovala.

3.10. Na záver žalobca uviedol, že je evidentné, že nezavádzal ani súd ani znalca a všetky skutočnosti, ktorými žalovaný účelovo argumentoval v snahe spochybníť dôveryhodnosť žalobcu, práve naopak presne zapadajú do odborných medicínskych záverov stanovených posudzujúcim lekárom alebo znalcom a zodpovedajú aktuálnemu zdravotnému stavu žalobcu, jeho rozumovej a intelligenčnej vyspelosti, i jeho psychickému stavu. Žalobca a svedkyňa V. T. na pojednávaní dňa 24. 02. 2023 veľmi racionálne a logicky zdôvodnili a vysvetlili všetky sporné skutočnosti, ktoré žalovaný či súd prvej inštancie považovali za zavádzajúce, otvorene odpovedali súdu i žalovanému na všetky nimi položené otázky, pričom v ich výpovediach nebolo možné konštatovať žiadne rozpory. O tom svedčí aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie alebo odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, kde súdy

síce hovoria o zavádzajúcom prístupe žalobcu bez toho, aby uviedli konkrétne skutočnosti, v ktorých mal žalobca súd zavádzať a ako k tomu malo dôjsť. Aj pri skúmaní zdravotnej dokumentácie žalobcu je zrejmé, že vzhľadom na jeho mentálny deficit po dopravnej nehode je vylúčené, aby sa snažil svoje psychické či sexuologické poruchy vykresliť mimo reálnej skutočnosti.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedla, že navrhuje dovolanie žalobcu ako nedôvodné odmietnuť v zmysle § 447 písm. c) CSP a zároveň jej priznať náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (§ 420 písm. f) CSP) zároveň aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z vád uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. „zmätočnosť“ rozhodnutia) znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá aj jeho dôvodnosť.

6. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

7. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide, napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu, a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

8. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

9. Základom dovolania žalobcu je námietka, že súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd sami prijali odborné závery, ktoré boli v rozpore s odbornými závermi v lekárskom posudku MUDr. H. a znaleckom

posudku MUDr. N..

9.1. K predmetnej námiatke súd prvej inštancie v bode 34. uviedol, že zistil protirečivosť obsahu psychiatrického vyšetrenia, resp. lekárskeho posudku MUDr. H. v položke č. 321a a popisu sexuálneho života samotným žalobcom (podľa neho nemá ťažkosti a netrpí stratou sexuality). Ďalej okresný súd uviedol, že podľa odborného vyjadrenia MUDr. Č.S., nie je u žalobcu použiteľná položka č. 321a, ale len položka 255. Výpoveď MUDr. H. a MUDr. N. o nemožnosti vytvorenia partnerského a sexuálneho vzťahu u žalobcu podľa súdu prvej inštancie nemôže obstať, pretože znalci nevedeli o jeho partnerskom vzťahu s inou ženou (bod 45.). Čo sa týka žalobcom uplatneného nároku podľa položky č. 253, tak podľa súdu prvého stupňa táto už bola posudzovaná v konaní sp. zn. 12C/6/2019. Súd prvej inštancie tak uzavrel, že žalobca nespĺňa podmienky na priznanie sťaženia spoločenského uplatnenia, a teda ani jeho zvýšenia.

9.2. Odvolací súd k predmetnej dovolacej námiatke v bode 25. uviedol, že pokiaľ žalobca až v odvolacej replike skonštatoval potrebu vyhotovenia kontrolného znaleckého posudku vo veci, tak to je novota v odvolacom konaní uplatnená v rozpore s § 366 CSP. V bode 28. odvolací súd hodnotil položku č. 253, cit.: „Súd prvej inštancie správne vyhodnotil, že v lekárskejších posudkoch MUDr. H. a MUDr. K. boli položkou 253 hodnotené mozgové a duševné následky poškodeného po úraze mozgu spoločne. Pre organický (fyzický) charakter poškodenia mozgu sú logicky tieto následky úzko prepojené, resp. vzájomne podmienené a preto sa aj spoločne posudzujú. Žalobca v priebehu celého konania žiadnym spôsobom nekonkretizoval, v čom sa u žalobcu prejavuje odlišnosť jeho mozgových a duševných porúch vzniknutých v dôsledku ťažkého poškodenia mozgu a už vôbec o takomto striktno oddelenom posudzovaní nesvedčí obsah v konaní vykonaných dôkazov. Pre záver o nemožnosti spoločného posudzovania týchto porúch podľa sadzby určenej v položke 253 prílohy č. 1 zákona č. 437/2004 Z. z., ktorého sa vo veci domáha žalobca tak vo vykonanom dokazovaní chýba akýkoľvek podklad.“ A v bode 30. a 31. položku č. 321a: „Súd prvej inštancie dostatočne podrobne a jasne vysvetlil, prečo považuje analogické použitie položky 321a vyjadrujúcej bodové hodnotenie za stratu penisu alebo ťažkú deformáciu penisu muža do 45 rokov za vylúčené, keď dospel k záveru, že u žalobcu existuje pohlavný pud (aj keď spomalený), nebola u neho zistená strata sexuálnej túžby, nedostatočné sexuálne vzrušenie, či poruchy erekcie a pod. K výhrade žalobcu, že pri psychiatrickom a sexuologickom vyšetrení MUDr. H. nezatajil v tom čase aktuálny vzťah s priateľkou, je potrebné dodať, že napriek tomu je lekárske posudok MUDr. H. založený na závere o nespoľahlivosti tejto informácie prezentovanej žalobcom, v dôsledku čoho bola na hodnotenie následkov poškodenia zdravia žalobcu použitá položka 321a prílohy zákona č. 437/2004 Z. z.“ „Odvolací súd vôbec nevyklučuje, že u žalobcu sa z dôvodu fyzických alebo psychických následkov úrazu môžu prejavovať ťažkosti aj v sexuálnej oblasti, avšak v súdnom prípade neboli obmedzenia v tejto oblasti preukázané v takej miere a takej povahy, aby ich za použitia § 4 ods. 3 zákona č. 437/2004 Z. z. bolo dôvodné hodnotiť položkou 321a rovnako ako v prípade úplnej straty pohlavného orgánu alebo jeho takej deformácie, ktorá vo svojej podstate vyjadruje stav znemožňujúci akékoľvek sexuálne prežívanie poškodeného.“

10. Z preskúmaného spisu vyplynulo, že žalobca si v konaní uplatnil nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia na základe lekárskeho posudku zo dňa 04. 05. 2019 vyhotovenom MUDr. X. H., v ktorom bolo hodnotené jeho sťaženie spoločenského uplatnenia z hľadiska odboru psychiatrie a sexuológie s celkovým počtom 3800 bodov (2200 bodov za položku č. 253 a 1600 bodov za položku č. 321a). Lekársky posudok bol na návrh žalovanej kontrolovaný v súdnom konaní znaleckým posudkom č. 171/2022 vypracovanom znalcom MUDr. M. N. postupom podľa § 7 ods. 6 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ak vzniknú dôvodné pochybnosti o správnom hodnotení bolestného alebo o správnom hodnotení sťaženia spoločenského uplatnenia v lekárskejšom posudku, môžu osoby uvedené v odsekoch 3 a 4 požiadať o vydanie znaleckého posudku podľa osobitného predpisu.). Znalecký posudok potvrdil závery lekárskeho posudku MUDr. H. v celom rozsahu. Pravidlá hodnotenia dôkazov sú upravené v čl. 15, ako aj v § 191 CSP a spravujú sa zásadou voľného hodnotenia dôkazov. Súd nariadi znalecký posudok, ak sú na posúdenie skutočností potrebné vedecké poznatky a zároveň pre zložitosť postupu nepostačuje odborné vyjadrenie (§ 207 ods.

1 CSP). Pri hodnotení znaleckého posudku je vo všeobecnosti prijímaný záver, že hodnoteniu nepodliehajú znalecké závery v zmysle ich odbornej správnosti, súd však hodnotí presvedčivosť posudku, čo do jeho úplnosti vo vzťahu k zadaniu, logické odôvodnenie znaleckého nálezu a jeho súlad s ostatnými vykonanými dôkazmi (napr. rozsudok Najvyššieho súdu ČR, z 26. novembra 1998 sp. zn. 3Cdon/385/96, podobne aj uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/41/2010.) Ak má však súd pochybnosti o vecnej správnosti znaleckého posudku, nemôže ho nahradiť vlastným názorom, ale musí znalcovi uložiť, aby podal vysvetlenie, posudok doplnil alebo inak odstránil jeho nedostatky, prípadne aby vypracoval nový posudok, alebo musí ustanoviť iného znalca, aby vec znovu posúdil a vyjadril sa aj k správnosti už podaného posudku. Za najhospodárnejší postup sa považuje ten, ak sa súd snaží odstrániť nejasnosti, nedostatky, prípadne námietky strán výsluchom znalca a položením doplňujúcich otázok (napr. stanovisko Najvyššieho súdu ČR sp. zn. Pls 3/1980). Dovolací súd zároveň zdôrazňuje, že urobiť záver o (ne)možnosti vytvorenia partnerského a sexuálneho vzťahu u žalobcu nie je právnou otázkou v kompetencii súdu. Dovolací súd podotýka, že sudca nie je odborne kvalifikovaný v oblasti medicíny a mnohé pojmy, poznatky, metódy a postupy sú preňho neznáme. Zodpovedanie otázky, či u žalobcu je možnosť vytvoriť si v budúcnosti partnerský a sexuálny vzťah, si tak vyžaduje odborné lekárske znalosti, a preto súd nemôže túto otázku posúdiť sám, ale musí pre to ustanoviť znalca z odboru zdravotníctva. Je pravdou, že súd nemôže hodnotiť správnosť odborných záverov vyjadrených znalcom, ale zároveň nemôže tieto závery len nekriticky preberať. V súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov ich musí zhodnotiť vo vzťahu k skutkovým okolnostiam, ktoré vyplynuli z iných dôkazov, t. j. či znalec prihliadol ku všetkým skutočnostiam, s ktorými sa mal vysporiadať, či sú jeho závery podložené výsledkami konania a logicky odôvodnené, a či nie sú v rozpore s výsledkami ostatných vykonaných dôkazov. Ale ak vzniknú alebo ďalej pretrvávajú o niektorej odbornej otázke pochybnosti, súd ich nemôže sám odstrániť vlastným názorom, ale musí znalcovi uložiť, aby (písomne alebo v rámci jeho výsluchu) podal vysvetlenie a vyjadril sa k doplňujúcim otázkam, či námietkam strán k znaleckému (odbornému) posudku, prípadne znalcov (odborne kvalifikované osoby) vzájomne konfrontovať (napr. sp. zn. 4Cdo/140/2019, sp. zn. 1Cdo/9/2021). Pokiaľ mali sudy nižšieho stupňa pochybnosti o odborných záveroch lekárskeho a kontrolného znaleckého posudku, neboli oprávnené ich odstrániť vlastným odborným názorom. Ani skutočnosť, že žalobca má 2-ročný vzťah s inou ženou a nepopiera stratu sexuality nemôže diskvalifikovať lekárske a znalecké posudky z pohľadu odbornosti, a to najmä nie vtedy, ak MUDr. H. na pojednávaní dňa 06. 05. 2021 poukázala na to, že aj keby si žalobca našiel partnerku, ktorá by sa ho ujala, je ťažké starať sa o ťažko postihnutého človeka, a to nielen po stránke sexuality. V prípade túžby po potomstve by bolo nutné použiť špecifické postupy. Všetky tieto okolnosti majú vplyv na schopnosť trvalo si udržať prípadného životného partnera. (č. l. 102 a nasl.) Znalec MUDr. N. zas na pojednávaní dňa 25. 11. 2022 uviedol, že v prípade, ak by si žalobca aj našiel priateľku, nevedel by si ju udržať, nevedel by konkurovať rovesníkom, pretože sexualita je komplexný systém. Zahŕňa emócie, vnímanie atraktivity potencionalnej partnerky, schopnosť odčítavať erotické signály, vytvárať vzťahy, udržiavať ich, čo v konečnom dôsledku vedie k splodeniu potomstva a k jeho výchove, k starostlivosti o rodinu, o jej zabezpečenie. Podľa znalca žalobca nemá na tieto veci mentálne schopnosti. (č. l. 217 a nasl.) Pokiaľ aj napriek tomuto vyjadreniu lekárov mali sudy nižšieho stupňa pochybnosti o dôvodnosti žalobcovho nároku, pretože znalci o tejto skutočnosti (partnerský vzťah žalobcu s inou ženou) nevedeli v čase vyhotovenia lekárskeho a znaleckého posudku, nič im nebránilo zvoliť taký postup, aby ich odstránili. A to buď tak, že znalcovi uložia, aby podal vysvetlenie, posudok doplnil alebo inak odstránil jeho nedostatky, prípadne, aby vypracoval nový posudok, alebo môžu ustanoviť iného znalca, aby vec znovu posúdil a vyjadril sa aj k správnosti už podaného posudku.

11. Pokiaľ ide o námietky dovolateľa, a to že vykonané dokazovanie bolo hodnotené v rozpore so zákonom (svojvoľne) a sudy sa nesprávne vysporiadali so všetkými relevantnými skutočnosťami a produkovanými dôkazmi v konaní, najmä lekárskeho a znaleckého posudkom a v konečnom dôsledku prijali sami odborné závery, dovolací súd konštatuje, že jeho námietky sú dôvodné. V kontexte celého súdneho konania ide o závažné pochybenie odvolacieho súdu, ktoré znemožnilo žalobcovi uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP.

12. Dovolací súd z vyššie uvedených dôvodov dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je nielen procesne

prípustné, ale je aj opodstatnené, a preto sa už ďalšími námietkami dovolateľa nezaoberal. So zreteľom na to dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vo výroku I. zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP v spojení § 450 CSP).

13. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

14. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie prípustný opravný prostriedok.